

Τᾶλογο... Γνώρισα τὴ φουστανέλλα
Τοῦ ἔχθρου μου τᾶσπονδου Λάμπρου Ζαβέλλα.»

»Τᾶλογο! τᾶλογο, Ὅμῆρ Βριόνη.
Ὁ ἥλιος ἔπεσε νύχτα σιμόνει...
Ἄστρα λυτρώστε με· αὐτὴ τὴ χάρη
Ζηταίε ὁ Ἀλήπασας, πιστὸ φεγγάρι.»

Ἐμπρὸς του στέκεται καμαρωμένο,
Μαῦρο σὰν κόρακας, χρυσὰ ντυμένο,
Ἄτι ἀζετίμωτο, φλόγα, φωτιά,
Καθάριο, Ἀράπικο, τὸ λὲν Βορειά.

Χτυπᾷ τὸ πόδι του, σκάφτει τὸ χῶμα,
Δαγκᾷ τὸ σίδηρο πῶχει στὸ στόμα.
Ῥουθούνια διάπλατα καὶ τεντωμένα
Ἄχνιζουν κόκκινα σὰν ματωμένα.

Ἀκούει τὸν πόλεμο καὶ χλημητράει.
Ταυτιά του τέντωσε, ἄγρια τηράει.
Ὀλόρθ' ἢ χήτη του, ὀλόρθ' ἢ ὄρα,
Λιγᾷ τὸ σῶμά του σὰν τὴν ὄχειά.

Σκόνεται λαίμαργο ἔς τὰ πισινά του.
Λάμπουν τὰ νύχια του, τὰ πέταλά του.
Λές καὶ δὲν ἔγγιζε κάτου στὴ γῆ...
Κρίμα ποῦ τῶθελαν γιὰ τὴ φυγὴ!...

Ὁ Λάμπρος τῶθλεπε κι' ἀπὸ τὴ ζήλια,
Κρυφ' ἀναστέναξε, δαγκᾷ τὰ χεῖλια.
«Ἄτι περήφανο, νὰ σ' εἶχα ἐγὼ,
Μέσα στὰ Γιάννινα ἤθελα ἄμπῶ.»

Ὡς τὸς ὁ Ἀλήπασας ἀπὸ τὸν τρόμο
Τὴ χήτη του ἄρπαξε, πετάει στὸν ὄμο...
Σὰ βόλι γλήγορο, σὰν ἀστραπή,
Τὸ ἄτι χάθηκε μὲ τὸν Ἀλῆ.

.
.
.
.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΒΑΓΙΑΣ

Α'

Η ΦΤΩΧΗ

Ἐλεημοσύνη, Χριστιανοί, κάμετ' ἐλεημοσύνη!
Ἐτζί ὁ Θεὸς παρηγοριά κι' ἀγάπη νὰ σᾶς δίνη.
Ἐλεημοσύνη κάμετε στὴν ἔρημη τὴ χήρα!

Φτωχὴ γυναῖκα ἐφώναζε ἔς ἄλλης φτωχῆς τὴ θύρα.

— Ἡ νύχτα, τ' ἀστραπόβροντα, τὸ χιόνι δὲν μ' ἀφίνει
Νὰ πάγω ἔμπρὸς. Χριστιανοί, κάμετ' ἐλεημοσύνη!
Ἄνοιξέτε μου, ἀπέθανα... Κ' ἐγὼ Θεὸ λατρεύω.
Ἄνοιξέτε μου, Χριστιανοί, ἔμαθα νὰ νηστεύω,
Καὶ τὸ ψωμί σας δὲν ζητῶ, δὲν θέλω νὰ τὸ πάρω.
Φτωχὸς φτωχόνε συμπονεῖ! γλυτώστε με ἀπ' τὸ Χάρο.
Μὲ φθάνουνε δυὸ κάρβουνα, μὲ φθάνει τὸ φυτίλι
Ποῦ κάθε βράδυ ἀνάφτετε, ποῦ καίτε στὸ καντήλι
Ἐμπρὸς στὴ μάνα τοῦ Θεοῦ, ἔμπρὸς εἰς τὴν Παρθένο...
Ἐλεημοσύνη, λίγο φῶς... προσθάστε με... πεθαίνω..

Β'

- Μάνα μου, ξύπνα, δὲν ἀκούς; στὴ θύρα μας χτυπᾶνε.
 — Ἀγέρας, δέρνει τὰ κλαριά τοῦ λόγκου καὶ βογκᾶνε.
 — Σκιάζομαι, μάνα, σὰν πουλὶ φεύγει πετὰ ἡ καρδιά μου.
 — Εἶναι σκυλιὰ ποῦ βιάζονται· πέσε στὴν ἀγκαλιά μου.
 — Ἄκουσα κλάψαις καὶ φωναῖς.

— Θὰ τάειδες στὸνερό σου,
 Κοιμήσου γύρισ' ἀπ' ἐδῶ, καὶ κάμε τὸ σταυρό σου.

Γ'

Ἄκούω στὴ θύρα μας σὰ βογκητὸ,
 Σὰν ψυχομάχημα· θὰ πάω νὰ ἰδῶ.
 Σκόνεται ἡ δύστυχη καὶ πάει νὰ ἰδῆ.
 Στὸ χῶμα κοίτεται ἓνα κορμί.
 Ἄχνὸ τὸ πρόσωπο καὶ τὰ μαλλιά
 Εἰπλεγα σέρνονται στὴν τραχηλιά,
 Τὰ χέρια κρούσταλλο, σιδερωμένα
 Μέσα στὸν κόρφο της τᾶχει χωμένα.

— Παιδί μου, πρόφθασε, δός μου βοήθεια
 Ἐκεῖνα πᾶκουσες ἦταν ἀλήθεια.

Στὰ χέρια γλήγορα τὴν ξένη πέρνουν
 Καὶ στὸ κρεβάτι τους τὴν συνεφέρνουν.

— Σύρτε παιδάκια μου ν' ἀναπαυθῆτε.
 Εἶναι μεσάνυχτα, θὰ κοιμηθῆτε.

— Καλὸ ξημέρωμα, καλὴ αὐγή.
 Κοιμήσου ἤσυχη μαύρη φτωχή!

Ἄντάμα ἐπέσανε μάνα, παιδί,
 Τὰ μάτια ἐκλείσανε ἔς ὕπνο βαθύ.
 Ἡ ξένη ἡ δύστυχη δὲν κλεῖ τὸ μάτι·
 Τί νὰ τὴν ἤρρηκε μὲς τὸ κρεβάτι;

Δ'

Ο ΒΡΥΚΟΛΑΚΑΣ

Πές μου τί στέκεσαι, Θανάση, ὀρθός,
 Βουθός σὰ λείψανο στὰ μάτια ἐμπρός;
 Γιατί, Θανάση μου, βγαίνεις τὸ βράδυ;
 Ὕπνος γιὰ σέκανε δὲν εἶν' στὸν Ἄδη;

Τώρα περάσανε χρόνοι πολλοί...
 Βαθειὰ σ' ἐρρίξανε μέσα στὴ γῆ...
 Φεύγα, σπλαγχνίσου με. Θὰ κοιμηθῶ,
 Ἄφες με ἤσυχη ν' ἀναπαυθῶ.

Τὸ κρίμα πῶκαμες μὲ συνεπῆρε.
 Βλέπεις πῶς ἔγινα. Θανάση σύρε.
 Ὅλοι μὲ φεύγουνε, κανεὶς δὲ δίνει
 Στὴν ἔρμη χήρα σου ἐλεημοσύνη.

Στάσου μακρύτερα... Γιατί μὲ σκιάζεις;
 Θανάση τί ἔκαμα καὶ μὲ τρομάζεις;
 Πῶς εἶσαι πράσινος!... μυρίζεις χῶμα...
 Πές μου δὲν ἔλυωσες, Θανάση ἀκόμα;

Λίγο συμμαζώξε τὸ σάβανό σου...
 Σκουλήκια βόσκουνε στὸ πρόσωπό σου.

Θεοκατάρτατε, γιά ἰδὲς πετᾶνε,
Κ' ἔρχονται ἐπάνω μου γιά νά μὲ φᾶνε.

Πές μου ποῦθ' ἔρχεσαι μὲ τέτοι' ἀντάρα;
Ἄκουσ τί γίνεται, εἶναι λαχτάρα.
Μέσ' ἀπ' τὸ μνημά σου γιατί νά βγῆς;
Πές μου ποῦθ' ἔρχεσαι, τῆλθεσ νά ἰδῆς;

Ε'

Μέσα στοῦ τάφου μου τῆ σκοτεινιά
Κλεισμένος ἤμουνα τέτοια νυχτιά,
Κ' ἐκεῖ ποῦ ἔστεκα σάβανωμένος
Βαθειά στὸ μνημά μου συμμαζωμένος,

Ἐξαφνα ἐπάνω μου μιὰ κουκουβάγια
Ἄκουω ποῦ φώναζε — *Θανάση Βάγια,*
Σήκου κ' ἐπλάκωσαν χίλιοι νεκροὶ
Καὶ θὰ σὲ πάρουνε νά πατ' ἐκεῖ. —

Τὰ λόγια τᾶκουσα καὶ τῶνομά μου.
Σκᾶνε καὶ τρίθονται τὰ κόκκαλά μου.
Κρύβομαι, χώνομαι ὅσο ἔμπορῶ
Βαθειά στὸ λάκο μου, μὴ τοὺς ἰδῶ.

— Ἐβγα καὶ πρόβαλε, Θανάση Βάγια,
Ἐλα νά τρέξωμε πέρα στὰ πλάγια.
Ἐβγα μὴ σκιαζεσαι δὲν εἶναι λύκοι.
Τὸ δρόμο δεῖξέ μας γιά τὸ Γαρδίκι. —

Ἐτῆ φωνάζοντας σὰ λυσσασμένοι
Πέφτουν ἐπάνω μου οἱ πεθαμμένοι.
Καὶ μὲ τὰ νύχια τους καὶ μὲ τὸ στόμα
Πετᾶνε, σκάφτουνε τὸ μαῦρο χῶμα.

Καὶ σὰν μ' εὐρήκανε ὄλοι μὲ μιὰ
Ἐξω ἀπ' τοῦ τάφου μου τὴν ἐρημιά,
Γελῶντας, σκούζοντας, ἄγρια μὲ σέρνουν
Κ' ἐκεῖ ποῦ μοῦ εἶπανε μὲ συνεπέρνουν.

Πετᾶμε, τρέχουμε· φουσομανάει,
Τὸ πέρασμά μας κόσμο χαλάει.
Τὸ μαῦρο σύγνεφο, ὅθε διαβῆ,
Οἱ βράχοι τρέμουνε, ἀνάψτ' ἡ γῆ.

Φουσκώνει ὁ ἄνεμος τὰ σάβανά μας
Σὰν ν' ἀρμενίζαμε μὲ τὰ πανιά μας.
Πέφτουν στὸ δρόμο μας καὶ ξεκολλᾶνε
Τὰ κούφια κόκκαλα στὴ γῆ σκορπᾶνε.

Ἐμπρὸς μᾶς ἔσερνε ἡ κουκουβάγια
Πάντα φωνάζοντας — *Θανάση Βάγια.*
Ἐτῆ ἐφθάσαμε σ' ἐκεῖνὰ τὰ μέρη,
Ποῦ τόσους ἔσφαξα μ' αὐτὸ τὸ χέρι.

ὦ τί μαρτύρια! ὦ τί τρομάραις!
Πόσαις μοῦ ρίζανε σκληραῖς κατάραις!
Μοῦ δῶκαν κ' ἐπὶ αἷμα πημένο.
Γιά ἰδὲς τὸ στόμα μου τῶχω βαμμένο.

Κ' ἐν ᾧ μὲ σέρνουνε καὶ μὲ πατοῦνε
Κάποιος ἐφώναξε. . . . Στέκουν κι' ἀκοῦνε.
— Καλῶς σ' εὐρήκαμε, Βιζίρη Ἀλῆ.
Ἐδῶθε μπένουνε μὲς τὴν αὐλή. —

Πέφτουν ἐπάνω του οἱ πεθαμμένοι.
Μὲ παραιτήσανε. Κανείς δὲν μένει.
Κρυφὰ τοὺς ἔφυγα καὶ τρέχω ἐδῶ
Μὲ σὲ γυναϊκά μου νὰ κοιμηθῶ.

ΣΤ'

Θανάση, σ' ἄκουσα, τραβήξου τώρα.
Μέσα στὸ μνημὰ σου νὰ πᾶς εἶν' ὦρα.

— Μέσα στὸ μνημὰ μου γιὰ συντροφιά
Θέλω ἀπ' τὸ στόμα σου τρία φιλιὰ.

— Ὅταν σοῦ ρίξανε λάδι καὶ χῶμα
Ἦλθα σ' ἐφίλησα κρυφὰ στὸ στόμα.

— Τώρα περάσανε χρόνοι πολλοί...
Μοῦ πῆρε ἡ κόλασι κειὸ τὸ φιλί.

— Φεῦγα καὶ σκιάζομαι τ' ἄγρια σου μάτια.
Τὸ σάπιο κρέας σου πέφτει κομμάτια.

Τραβήξου, κρύψε τα, κείνα τὰ χέρια.
Ἀπ' τὴν ἀγάμια τους λὲς κ' εἶν' μαχαίρια.

— Ἔλα γυναϊκά μου, δὲν εἶμ' ἐγὼ
Κείνος ποῦ ἀγάπησες ἕναν καιρό.

Μὴ μὲ σιχαίνεσαι, εἶμ' ὁ Θανάσης.

— Φεῦγ' ἀπ' τὰ μάτια μου, θὰ μὲ κολάσης.

Ῥίχνετ' ἐπάνω της καὶ τήνε πιάνει
Μέσα στὸ στόμα της τὰ χεῖλη βάνει.
Στὰ ἔρμα στήθια της τὰ βουχ' ἀρχίζει
Ποῦ τὴ σκεπάζουνε νὰ τὰ ξεσχίζη.

Τὴν ἐξεγύμνωσε... τὸ χέρι ἀπλόνει...
Μέσα στὸν κόρφο της ἄγρια τὸ χώνει...

Μένει σὰν μάρμαρο. Κρύος σὰ φεῖδι
Τρίζει ἀπ' τὸ φόβο του τὸ κατακλειδί.
Σὰ λύκος βυάζεται, τρέμει σὰ φύλλο...
Στὰ δάχτυλα ἔπιασε τὸ *Τίμιο* *Ξύλο*.

Τὴ μαύρη ἐγλύτωσε τὸ φυλαχτὸ της
Καπνὸς, ἐσβύστηκε ἀπ' τὸ πλευρό της.
Τότε ἀκούστηκε κ' ἡ κουκουβάγια
Ἐξῶ ποῦ ἐφώναζε. — *Θαράση Βάγια*.

Ζ'

Ἐύπνα παιδί μου, κ' ἡ αὐγὴ ἀπ' τὸ βουνὸ προβαίνει.
Ἐύπνα ν' ἀνάψωμε φωτιά, κ' ἡ ξένη μᾶς προσμένει.

— Καλή σου μέρα, μάνα μας ἡσύχασες κομμάτι;

— Λίγο κοιμῶμαι ἢ δύστυχη, δὲν ἔκλεισα τὸ μάτι.
Ἔχετε γειὰ, ἔχετε γειὰ, πρέπει νὰ σᾶς ἀφήσω.
Εἶναι μακρὺς ὁ δρόμος μου, καὶ πότε θὰ κινήσω;

— Γιατί δὲν μᾶς ἐξύπνησες κ' ἔμεινες μοναχὴ σου;
Σύρε, μανοῦλα, στὸ καλὸ καὶ δὸς μας τὴν εὐχὴ σου.

— Γιὰ τὸ καλὸ ποῦ κάμετε, γιὰ τὴν ἐλεημοσύνη,
Ἔπνο γλυκὸν ὁ Κύριος κ' ἡσυχὸ νὰ σᾶς δίνη.
Ἄλλο καλὸ νὰ σᾶς φχηθῶ στὸν κόσμο μας δὲν ξεῦρω
Νύχτα καὶ μέρα τὸ ζητῶ καὶ δὲν μπορῶ νὰ τὸ εὔρω.

— Μάνα κ' ἡ φτώχεια εἶναι κακὴ γιὰτ' ἔχει κατηφρόνια.

— Τὰ πλούτη τὰ ἐδοκίμασα, περᾶσαν μὲ τὰ χρόνια.

— Μέσα στὸ λόγγο οἱ δύστυχοι ζοῦμε κ' ἡμεῖς σὰν λύκοι,
' Ἄπ' τὸν καιρὸ ποῦ χάλασε τὸ ἔρμο τὸ Γαρδίκι.

᾿Ω δυστυχιά μου! ᾿Ω δυστυχιά! ᾿Ο κόσμος θὰ χαλάσῃ!
Καὶ ποιὸν ἐμελετήσανε;

Τὸ Βάγια τὸ Θανάση.

— Κ' ἐγὼ εἶμ' ἡ γυναῖκά του. Κάμτετε τὸ σταυρόσας
Πᾶρτε λιθάνι, κάψετε νὰ διώξτε τὸν ἐχθρό σας.
' Ἐφῆς τῆ νύχτα ἐμπῆκ' ἐδῶ, ἐστάθηκε σιμά μου...
Σχωρέστε τόνε, Χριστιανοί, κλάψτε τὴ συμφορά μου.

Πέρνει τὸ λόγγο. Τὸ παιδί κ' ἡ μάν' ἀνατριχιάζουν,
Καὶ τὸ σαυρό τους κάμνοντας τρέμουν ποῦ τὴν κυττάζουν.

ΝΕΚΡΙΚΗ Ω.ΔΗ.

Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα ἐξεφύτρωσ' ἕνα ῥόδο
Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα ἐμαράθηκε τὸ ῥόδο!

Γιὰ μιὰν ἄνοιξι μονάχα στὰ περήφανα κλαριά του
' Ἐτραγούδησε τ' ἀηδόνι ἔκαμε καὶ τὴ φωλιά του...
Σὰν ἡ ἄνοιξι, γυρίση καὶ τ' ἀηδόνι σὰ γυρίση,
Τὴ φωλιά του ποῦ θὰ στήσῃ;...

᾿Όταν ἐβγαίνει ἡ σελήνη, ὅταν ἐβγαίνουν τ' ἀστέρια
Μὲ ἀγάπη τὸ ἐθωροῦσαν, τοῦ ἀπλώνανε τὰ χέρια.
Σὰν νὰ ἠθέλαν ἐκεῖ ἐπάνω νὰ τὸ πάρουν τὸ καῦμένο,
' Ἐλεγαν πῶς εἶν' ἀδέρφι, ἔλεγαν πῶς πλανημένο
Τ' οὐρανοῦ τὸ μονοπάτι τ' ὄρφανὸ θὰ εἶχε χάσῃ
' Ὁχ! ἀστέρια! ὦχ! ἀστέρια! γρήγορα ποῦ θὰ σὰς φθάσῃ!

Κάποιοι ποῦ ἤκουσαν τ' ἀηδόνι στὸ κλαί του νὰ λαλή.
Εἶπαν δὲν εἶναι τραγουδι, μυρολόγι εἶν' ἐκεῖ...
Κι' ὅσοι εἶδαν τὰς ἀκτῖνας τῶν ἀστέρων τ' οὐρανοῦ
Νὰ γελοῦν νὰ παιγνιδίζουν μὲ τὰ φύλλα τοῦ ὄρφανου
Εἶπαν τὰ φῶτα ἐκεῖνα ἄχ! δὲν εἶναι τῆς χαρᾶς
Εἶπαν ὅτι εἶναι τὰ φῶτα νεκρικῆς κεροδοσᾶς.

Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα ἐξεφύτρωσ' ἕνα ῥόδο
Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα ἐμαράθηκε τὸ ῥόδο.

Μὴν ἐπέρξεν ἐκείθεν ὁ Βοριάς ὁ παγωμένος
Καὶ σὰν εἶδε τέτοιο ῥόδο ὁ σκληρὸς ἐρωτεμένος

᾿Αρπάξε τὴ μυρωδιά του

Καὶ τὴν πῆρε στὰ φτερά του;...

Τόσον εἶναι μαραμμένο καὶ τὰ φύλλα του ἔχει ἀχνὰ
' Ὅπου λὲς ὅτι γιὰ χρόνους τῆς αὐγούλας ἡ δροσὰ
Δὲν τὸ ἐδρόσισε τὸ μαῦρο. Τόσον εἶναι πικραμένο
' Ὅπου λὲς ὅτι ἐπάνω σὲ κορμὶ σαβανωμένο

Κάποιο χέρι τὸ εἶχε στήσῃ

Νεκρικὰ νὰ τὸ στολίσῃ.

Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα ἐξεφύτρωσ' ἕνα ῥόδο
Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα πῶς ἐχάθηκε τὸ ῥόδο;

Δὲν τὸ ξεῦρω!.. Κάποιος εἶπε ὅτι ἐφῆς τὸ βράδου βράδου
Εἶδε κάποιονε νὰ φεύγῃ σὰν καπνὸς μὲ τὸν ἀγέρα.

Τ' ἄλογό του ἦτο μαῦρο σὰν τῆς νύχτας τὸ σκοτάδι

Κ' ἐλαφρὸ σὰν τὸν αἰθέρα,

Εἰς τὸ χέρι του ἐβαστοῦσε ἀχαμνὸ ξεγυμνωμένο

᾿Ἐνα ῥόδο μαραμμένο.